

Biblioteksplan för Hjo kommun

Dokumenttyp	Plan
Fastställt/upprättad	Kommunfullmäktige 2020-04-29, § 14
Senast reviderad	
Detta dokument gäller för	Biblioteksverksamheten Kultur, turism och fritid
Giltighetstid	2020–2024
Dokumentansvarig	Kultur- och fritidschef
Dnr	2020–33

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	3
Bakgrund	4
Bibliotekens ändamål.....	4
Syftet med Hjo kommuns biblioteksplan.....	4
Styrdokument	4
<i>Nationella och regionala styrdokument</i>	4
<i>Kommunala styrdokument</i>	5
Nuläge.....	5
Folkbibliotek.....	5
Skolbibliotek.....	6
Bibliotek Mellansjö.....	6
Trender och omvärldsbevakning.....	6
Överordnat verksamhetsmål.....	7
Fem målområden för biblioteksverksamheten i Hjo kommun.....	7
Mötesplats och samverkan	7
Bibliotek för alla	7
Språkutveckling och lässtimulans.....	7
Det livslånga lärandet.....	7
Aktuellt mediabestånd	7
Ansvar och genomförande av biblioteksplan.....	7
Uppföljning och utvärdering.....	8

Bakgrund

Riksdagen har genom Bibliotekslagen (SFS 2013:801) beslutat att landets kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för den kommunala biblioteksverksamheten. Syftet med biblioteksplanen är att tydliggöra folk- och skolbibliotekens uppdrag. Kungliga biblioteket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi. Syftet med strategin är att långsiktigt främja samverkan och kvalitetsutveckling i hela det allmänna biblioteksväsendet i Sverige. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur antagna biblioteksplaner har utformats och hur de används.

Kommunfullmäktige i Hjo antog en biblioteksplan 2006 och denna plan reviderades senast 2011. Efter förändringar i Bibliotekslagen år 2013 har kraven på planernas aktualitet skärps, vilket innebär att de nu bör omfatta en tidsperiod på tre till fem år. Biblioteksplanen bör också antas av kommunfullmäktige.

I Hjo kommun är det kommunstyrelsen som ansvarar för såväl folkbiblioteket som skolbiblioteket.

Bibliotekens ändamål

Det viktigaste dokumentet som ligger till grund för planen är bibliotekslagen (2013:801). Där fastställs att varje kommun ska ha ett folkbibliotek tillgängligt för alla, att det ska vara anpassat efter användarnas behov, samt att det ska vara gratis att låna litteratur oavsett medieform.

Förutom att tillhandahålla litteratur för nöje och bildning ska folkbiblioteken arbeta för de demokratiska värdena, genom att värna om och ta särskild hänsyn till personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga. Framför allt ska biblioteket verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I Bibliotekslagens 2 § (SFS 2013:801) står följande om bibliotekens ändamål:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla”.

Syftet med Hjo kommuns biblioteksplan

Biblioteksplanen pekar ut ett antal målområden med tillhörande åtaganden. Utöver det styr inte planen på detaljnivå. Planen ska istället ligga till grund för utformandet av biblioteksorganisationens handlingsplan och för skolenheternas utvecklingsarbete rörande skolbiblioteken. Syftet med biblioteksplanen är också att befästa bibliotekets roll i det demokratiska samhället. Planen ska följas upp och utvärderas årligen och resultaten ska redovisas för kommunstyrelsen.

Styrdokument

Nationella och regionala styrdokument

[Bibliotekslagen 2013:801](#)

[Demokratins skattkammare, Förslag till nationell Biblioteksstrategi, 2019](#)

[FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989 Artikel 2, 13, 29, 30, 31](#)

[Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest, 2006](#)

[Regional biblioteksplan 2020-2023 för Västra Götaland](#)

Kommunala styrdokument

Kulturstrategi för Hjo kommun

Hjo kommuns vision- Tillsammans skapar vi framtidens Hjo

För att nå visionen "Tillsammans skapar vi framtidens Hjo", har Hjo kommun valt att ta fram 6 prioriterade utvecklingsområden: Tillsammans; Levande Hjo; Boende; Besökare; Vättern; Hållbarhet och natur. Dessa utvecklingsområden kan i olika grad appliceras på biblioteksverksamheten. De fyra första berör biblioteksverksamheten i högre grad än de övriga.

Tillsammans

Biblioteket ska vara delaktigt i att skapa det goda mötet mellan människor. Genom generösa öppettider och genom ett gott utbud av information och underhållning, samt genom att arbeta mot främlingsfientlighet och för allas lika rätt till delaktighet, bidrar biblioteket aktivt till kommunvisionen.

Levande Hjo

Biblioteket strävar efter att erbjuda ett brett kulturutbud åt alla åldrar och smaker. Att ta del av kultur är hälsofrämjande och en mänsklig rättighet enligt FN:s barnkonvention.

Boende

I bibliotekets uppdrag slås fast att barn och unga ska vara en prioriterad grupp. Biblioteket är en tillgänglig och öppen mötesplats för alla medborgare. Därigenom bidrar biblioteket till att göra Hjo kommun till en bra boende- och uppväxtmiljö.

Besökare

Genom att erbjuda information och rum för rekreation och studier bidrar biblioteket till nöjda besökare som gärna återkommer. Ett nära samarbete med turistinformationen stärker bibliotekets roll i samarbetet.

Nuläge

Folkbibliotek

Folkbiblioteket i Hjo kommun, Hjo stadsbibliotek, är idag det enda kommunala biblioteket i kommunen. Tidigare filialer är nedlagda och det finns ingen bokbuss eller liknande för att nå andra orter i kommunen. Större orter bredvid centralorten saknas, men de största bland de små är Blikstorp, Gate, Grevbäck, Korsberga och Mofalla. Kommunen har drygt 9 000 invånare, och är sommartid en populär besöksort. Hjo kommun har en demografisk profil som innebär att andelen 65 år eller äldre är relativt hög jämfört med riket i helhet, cirka 27% är 65 år eller äldre. Hjo är en utpräglad pendlingskommun och minst 30% av de boende i kommunen pendlar till arbetet på annan ort.

Bibliotekets personal omfattar vid ingången av år 2020 fyra personer fördelade på tre årsarbeten. Biblioteket hyser cirka 39 000 fysiska medier såsom böcker, tidskrifter, ljudböcker, DVD etc., därtill kommer e-böcker och strömmande ljudböcker åtkomliga via hemsidan.

Skolbibliotek

Samtliga skolor i Hjo kommun har skolbibliotek: Guldkroksskolan, Hammarnskolan, Korsberga skola samt Fågelås skola. Till skillnad mot folkbiblioteket som riktar sig till alla, är skolbibliotek en pedagogisk resurs som ska hjälpa skolans elever och lärare att uppnå de mål som skollag, skolplan och verksamheten ställt upp. Därutöver finns folkbiblioteket som en extra resurs vid behov. För skolbiblioteket finns i lika hög grad som för folkbiblioteket behov av anpassning till en digitaliserad omvärld. Biblioteksplan för skolan, med beskrivning av bibliotekets pedagogiska roll och presentation av skolbibliotekets mål, upprättas av rektor.

Bibliotek Mellansjö

För att uppnå en större effektivitet, och för att kunna hålla jämna steg med en allt snabbare samhällsutveckling, ingår Hjo kommun sedan början av 2018 i det regionala samarbetet Bibliotek Mellansjö tillsammans med 7 andra kommuner: Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm och Töreboda. Samarbetet omfattar gemensam bibliotekskatalog, ett fritt utbyte av media mellan biblioteken, gemensamma låneregler och ett gemensamt utbud av elektroniska media. Inför framtiden planeras en gemensam digital plattform för presentation av utbud och aktiviteter där det ska vara enkelt för låntagare att söka, låna, låna om, reservera etc.

Samarbetet ökar också möjligheten för biblioteket att kunna erbjuda olika mediaformer – de digitala alternativen är ett allt större komplement till den traditionella boken. Det ger också en större möjlighet för biblioteket att erbjuda media på olika språk – något som bibliotekslagen kräver. De ingående biblioteken ser stora vinster med samarbetet. Exempel på detta är:

- ökat utbud av media
- enklare för besökare oberoende av kommuntillhörighet att man kan låna i en kommun och återlämna i en annan
- samarbete mellan personalgrupper över kommungränserna
- lägre kostnader för katalogsystem

Samarbetet inom Bibliotek Mellansjö utvecklas och fördjupas kontinuerligt.

Trender och omvärldsbevakning

Folkbiblioteken utgör en viktig del av ett samhälle som förändras i allt snabbare takt. Förutom politiska förändringar påverkas biblioteksvärlden av den tekniska utvecklingen. Därför är det en självklarhet att bibliotekets arbetssätt och utbud också förändras. Behovet och utbudet av fysiska media minskar, samtidigt som andra uppgifter än den litteraturförmedlande rollen växer sig starkare – bl.a. kravet på att verka som demokratisk mötesplats. För att vara relevant i en framtid måste biblioteket ständigt ompröva sin verksamhet och i själva sin struktur sträva efter att vara förändringsbenäget.

- Nya behov och krav gör att biblioteket hela tiden måste ompröva arbetssätt och utbud.
- Förändrade medievanor gör att det digitala i allt högre grad kompletterar och ersätter det fysiska utbudet.
- Samhällets mångfald ökar – det är rimligt att även biblioteksutbudet breddas som följd härav.

- Värdskapet och det personliga mötet blir alltmer en bristvara i ett ökat digitaliserat samhälle – där utgör biblioteket som rum ett viktigt undantag för att stärka gemensamhetskänslan och därmed demokratin.

Överordnat verksamhetsmål

Biblioteket ska vara vårt lokala kultur- och kunskapscentrum. En unik mötesplats för alla oavsett ålder, kön, religion eller politisk uppfattning. Ett rum för samtal, meditation, insikt och lärande. Här finns kulturarvet, vårt kollektiva minne, men också utsikten mot samhället och världen. En demokratisk institution med fri tillgång till information, kunskap och upplevelser.

Fem målområden för biblioteksverksamheten i Hjo kommun

Mötesplats och samverkan

Biblioteket ska vara en fri och öppen mötesplats för alla och därmed främja kontakten mellan människor. Biblioteket strävar i sin verksamhet efter samarbete med föreningar, studieförbund, Kultur, turism och fritids övriga verksamheter och andra verksamheter inom kommunen.

Bibliotek för alla

Biblioteksverksamheten ska ge alla kommuninvånare och övriga besökare tillgång till information och media för studier, kunskapsinhämtning, förströelse och underhållning.

Språkutveckling och lässtimulans

Litteraturförmedling och läsfrämjande arbete är en av bibliotekets mest angelägna uppgifter där barn och ungdom är en prioriterad målgrupp. Att kunna läsa och förstå det man läser är en grundförutsättning för att kunna delta aktivt i samhället.

Det livslånga lärandet

Biblioteket ska vara en del av utbildningssamhället och stimulera och stödja det livslånga lärandet och läsandet.

Aktuellt mediabestånd

Biblioteket ska genom sitt kvalitativa mediaurval erbjuda ett aktuellt mediabestånd, och i regional och nationell samverkan tillgängliggöra olika typer av analoga och digitala resurser.

Ansvar och genomförande av biblioteksplan

Biblioteksplanen beslutas av kommunfullmäktige och gäller under perioden 2020–2024. Ansvar för att arbeta med utveckling i enlighet med de beslutade målområdena åligger kultur, turism och fritidsverksamhetens biblioteksverksamhet. Samordning av utvecklingsarbete över verksamhetsgränserna görs via samarbete mellan ansvariga chefer.

Uppföljning och utvärdering

Med biblioteksplanen som grund gör biblioteken en årligen återkommande aktivitetsplan, där verksamheten planeras och mål för kommande år sätts upp. Det är av vikt att rätt markörer nyttjas då verksamheten ska utvärderas. Antalet utlånade böcker under en given tidsperiod säger egentligen inget om kvaliteten på verksamheten, utan det är bättre att utvärdera vad som erbjudits besökarna genom att mäta öppethållande, antal besök och när besöken sker, eller antal arrangemang mot olika målgrupper.

En årlig redovisning görs till Sveriges officiella biblioteksstatistik som Kungliga biblioteket ansvarar för. Dessa värden kan också jämföras mot regionala eller nationella genomsnitt. En övergripande utvärdering av hur arbetet mot målområdena gått görs slutligen under 2024. Denna utvärdering utgör sedan ett av underlagen för en ny biblioteksplan.